

STADSHOLMEN

Tillhör punkt 8 på dagordningen
till styrelsesammanträde med AB
Stadsholmen 2012-02-09

Christina Lillieborg

Till styrelsen

Kulturhusrådets protokoll, anmälan

Kulturhusrådet har hållit sammanträde den 26 oktober 2011. Protokollet från sammanträdet bifogas, **Bilaga**.

Hemställan

Hemställes att styrelsen beslutar att godkänna anmälan.

Vällingby den 27 januari 2012

Jonas Schneider

STADSHOLMEN

Protokoll

Fört vid Kulturhusrådets sammanträde den 26 oktober 2011

Plats: Stora Mejtens gränd 14 i Vita Bergen

Justeras:

Sven Lorentzi

Lena Simonsson

Närvarande:

Kulturhusrådets medlemmar:

Fredrik von Feilitzen

Stephan Fickler

Sven Lorentzi

Marianne Råberg

Lena Simonsson

Göran Söderström

Stadsholmen

Ulrika Bask

Christina Lillieborg

Hans Westerlund

§ 1 Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

§ 2 Protokoll från sammanträdet den 6 september 2011

Protokollet godkändes och lades till handlingarna.

§ 3 Val av justerare av dagens protokoll

Lena Simonsson utsågs att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

§ 4 Rapport från styrelsemötet 20 oktober

Vid sammanträdet godkändes den ekonomiska prognosen efter åtta månaders verksamhet och årsprognosen för helåret 2011. Prognosen överensstämmer till allt väsentligt med årets budget.

§ 5 Rapporter och diskussioner om pågående projekt och utredningar

Stadsholmens fastighetsingenjör Ulrika Bask gav en lägesrapport om det pågående arbetet i fastigheten *Pollux 11*. Fasaden är nu omputsad, avfärgning sker till våren. Invändigt pågår upprustning enligt tidigare redovisad inriktning.

Ulrika Bask redovisade även lägesrapport för byggnaden på *Mäster Pers gränd 1* i Vita Bergen. För dränering av byggnaden byggs lösning på den naturliga avrinningen i och kring byggnaden. Mossa har plockats till kommande isolering av timmerstommen.

Ulrika redogjorde även för *aktuella problemställningar* avseende takplåt, taksäkerhet, linoljefärg och jordpigment. Se bifogade PM. Efter kortare diskussion beslöts att rådets medlemmar ska ges tid att gå igenom frågeställningarna inför diskussion vid senare sammanträde.

§ 6 Byggnaderna på Stora Mejtens gränd 14

De bägge byggnaderna på Stora Mejtens gränd 14 har under många år hyrts av en hyresgäst som numera avflyttat. Den större byggnaden har nyttjats som bostad och den mindre som ateljé. Byggnaderna är ursprungligen uppförda under 1700-talet och senast ombyggnad och moderniserades på 1967-1968 och är nu i behov av underhåll och viss upprustning. Den avflyttade hyresgästen har bott och verkat i byggnaderna sedan den senaste ombyggnaden. Utformning, ytskikt och material valdes i stor utsträckning efter hyresgästens önskemål.

Stadsholmens fastighetsingenjör Hans Westerlund visade byggnaderna och nuvarande funktionsbrister. Under många år har det varit mycket kallt i undervåningen; särskilt golven har varit extremt kalla vintertid. Det har även förekommit frysningar med vattenskador som följd i vårutrymmena.

Stadsholmen överväger bland annat att flytta badrummet i botten våningen; vilket tillskapades på 1960-talet samt att flytta ateljéns entré till sitt ursprungliga läge.

Rådets samlade bedömning var att några större genomgripande åtgärder inte bör utföras, särskilt inte i den mindre byggnaden som inrymmer ateljén. Man ansåg även att den större byggnaden bör undersökas närmare med avseende på eventuella fuktskador och varför det är så kallt i bottenvåningen.

§ 8

Kommande sammanträde

Kommande sammanträden:

den 15 december

12:00 – 16:00

Vid anteckningarna

Christina Lillieborg
Christina Lillieborg

Problem med takplåt och taksäkerhet

Takplåt

Den gamla järnplåten har sedan länge inte använts utan vid renovering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader har förzinkad stålplåt "galvad plåt" varit det material som funnits rätt och används på bl.a. Stadsholmens fastigheter.

Sen en tid tillbaka har flertalet problem med användningen av galvad plåt uppdagats. Tekniska, miljö- och arbetsmiljömässiga.

Tekniskt har det lagringskyddet som finns på plåten när den levereras ändrat till en miljömässigt bättre sort men är enligt tillverkaren väldigt svår att avlägsna för att sedan kunna måla plåten. Flertalet tak har uppvisat problem med vidhäftning som beror på att man inte kunnat avlägsna lagringskyddet i samband med platsmålning. Resultatet blir att livslängden på målningen blir väldigt kort och bestående ommålningsproblem följer med fastigheten med ökade underhållsåtgärder som följd.

Miljömässigt har Stockholm Vatten meddelat entreprenörerna att det miljöfarliga betmedlen inte får släppas ut i avloppen utan måste tas om hand i särskilda kärl som sedan tas till destruktion. Det är omständigt och medför ökade kostnader.

Arbetsmiljömässigt finns flera aspekter som blivit mer påtagliga i takt med att arbetsmiljökraven ökat och man lärt sig vilka risker man utsätter sin personal och andra för. Betmedlen är väldigt farliga och finns på de flesta listorna på material som bör undvikas. Plåten ska undermålas med en linoljeblandning som inte torkar och gör plåten och arbetsplatsen; både verkstaden och själva taken, till en riskabel plats för de som ska utföra arbete.

Under året 2011 har vi valt olika lösningar vid plåttaksarbeten:

- Plåttak som bara kräver utbyte till viss del och som har moderna plåtdetaljer. Där har vi gjort kompletterande plåtarbeten med "fabriksgrundad plåt" som i direkt anslutning målats med grundfärg och linoljefärg.
- Större plåttak som är särskilt värdefulla ur kulturhistoriskt perspektiv har plåtarbeten utförts med "galvad plåt" som endast undermåls för att sedan ligga omålad i ca 5 år för att platsmålas i senare skede.
- Mindre plåttak som är särskilt värdefulla ur kulturhistoriskt perspektiv har plåtarbeten utförts med "galvad plåt" som blästrats istället för att betas och i direkt anslutning målats med grundfärg och linoljefärg. Blästring är en dyr åtgärd, vilket gör att den bara är möjlig i vissa projekt.

Mot bakgrund av ett överhängande hot om att leverantörer inte vill leverera "galvplåt" och att vi då tvingas acceptera "fabriksgrundad plåt" har vi provat fabriksgrundad plåt från Rukki. Vi har då möjlighet att själva analysera hur den fungerar och betar sig över tid.

Taksäkerhet

Under senaste åren har ett ökat krav på taksäkerhet kommit från både takskottarna och sotarna. Det är mer bryggor, stegar, ryggskydd o arbetsplattformar. I den mån det är möjligt har vi försökt minimera åtgärderna och framför allt på tak som är synliga från gatan.

Där sotningen inte utförs årligen överväger vi att sotarna får använda skylift.

På kv Daedalus 5 ska vi även prova en lösning med vajer och sele; där vi fick krav på alltför iögonfallande takbrygga med räcke.

Problem med linoljefärg och jordpigment

Stadsholmen har de senaste åren haft problem med dagens linoljefärg. Problemen är både tekniska och antikvariska. Färgleverantör har varit Engwall & Claesson eller Ottossons färgmakeri AB. Båda tillverkarna har haft problem med att bryta färg enligt RAÄ:s linoljefärgslikare. Bl.a. har ibland Bränd terra separerat redan i färgburken eller efter färdigstrykning har färgen fortsatt att rinna och gett ett melerat utseende som inte är acceptabelt. Ottossons Bränd terra har nu i våras blivit helmatt efter tre veckor. Ottossons Grön umbra har blivit randig vid färdigstrykning eller flammig med inmattningar. Engwall & Claessons Bränd umbra har varit väldigt grovt riven och uppfattats som grus i färgen.

Nu sedan ca ett år har Engwall & Claesson slutat bryta med jordpigment. Istället framställer de RAÄ:s kulörer med oxider. Ottossons färgmakeri säger att de bryter med äkta jordpigment, men ibland har det varit tveksamt. Under försommaren hade en av våra målerientreprenörer stora problem med Ottossons färg. Färgen blev flammig och hade inmattningar. Besiktningsmannen var tvungen att underkänna utförandet och målaren reklamerade färgen.

Stadsholmen har därför nu även provat Gysinges egen linoljefärg som är pigmenterade med äkta jordpigment. Gysinge hade under många år ett samarbete med finska linoljefärgstillverkaren UULA, men av olika anledningar valde Gysinge häromåret att starta en egen färgtillverkning. Gysinges linoljefärg är pigmenterade med äkta jordpigment, men de bryter den inte enligt RAÄ:s linoljefärgskarta, utan enligt en egen färgkarta som saknar de mörkaste nyanserna.

Elisabet Wannberg, Stockholms Stadsmuseum, färgsätter Stadsholmens fasader och poängterar ur ett antikvariskt perspektiv att det inte är kulören som är avgörande, utan att det är själva jordpigmentet som är viktigast.

Brantsjö målerikonsult och målerientreprenörerna tycker det är tråkigt att det är så mycket bekymmer med jordpigmenten. De menar att det inte är själva linoljefärgen som är problematisk, utan att det är de lite nyckfulla jordpigmenten som orsakar problemen.

Ulrika Bask